

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Cautela Confessarii Pro Foro Sacramentali Occasione
Decretorum S. M. Alex. VII. Innoc. XI. Et Alexandri VIII. ...**

Matthaeucci, Augustín

Francofurti Ad Moenum, 1711

§. I. Contractus census.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40684

modis celebratum, non esse illicitum; quia onus non imponitur emptori, sed relinquitur in sua libertate, ut, ad quemvis possit, accedat. Sed neque id post decret. Innoc. potest sustineri; ratio est, quia in propositione sunt damnati omnes quatuor modi contrahendi Mohatram, vel faciendi stoccos. Primus, de quo n. 5. expressè continetur in illis verbis: *respetu ejusdem persona, & cum contractu retrovenditionis præviò inito*. Secundus, exprimitur illis verbis: *cum intentione lucri*. Tertius, & quartus comprehenduntur in illa dictione *etiam: licitus est etiam Sc.* nam hæc dicitio *etiam*, est ampliativa, & implicativa; quæ prohibitionem ampliat, & comprehendit quemvis modum, quo posset contraheri. Barbof. de dictionib. dict. 111. ideò quocumque modo fiat Mohatra, seu stocco, censeri debet prohibitus. Propterea cautè legendus est Cardenas, concedens licitum esse Mohatram, si fiat sine pacto explicito, vel implicito de retrovendendo, nam semper erit contractus scandalosus in detrimentum ipsius indigentis pecunia, & saltem contra charitatem; immò, cum Papa damnat propositionem, ut jacet, nullilicet defendere Mohatræ contractum in aliquo sensu.

§. I.

Contractus census.

6. **Q**Uæritur, *Quid sit census.*
 Resp. Est jus legitimum percipiendi pensionem aliquam super re alterius immobili, utili, & fructifera.

Census de censib. par. 1. cap. 1. qu. 3. art. 2. Dicitur jus quia, qui censum acquirat, vel emit, nullum dominium habet rei, super qua census est impositus, sed jus ad exigendam pensionem à venditore illius juri; dicitur *legitimum*: ad significandum conditione justas, & formalitates legales servandas in constitutione census, maxime post Const. B. P. V. de qua n. 9. additur *pensionem aliquam*: sive in pecunia: & tunc census est pecuniarius: sive in fructibus, ut tritico, oleo, vino &c. & census erit *fructuarius*; adjicitur *super re alterius*: quia censuarius allumens onus solvendi pensionem remanet dominus fundi, super quo census constituitur, cum solum vendat illud jus, DD. communiter; tandem ponitur *super re immobili, & fructifera*: quia neque super persona, aut remobili, neque super fundo sterili, census potest creari, sed opus est, ut res sit immobilis, & tot fructus regulariter annuatim, saltem colligantur ex fundo, quot sufficiunt ad solutionem census.

7. Advertendum 1. quod sicut dominus agri habet jus percipiendi fructus ex eo, sic potest tale jus vendere. 2. Quod non ipsa pensio est census; sed jus ad eam exigendam. 3. Quod is, qui censum emit, Censuista, seu Censualista appellatur, & qui vendit, & solviturus est pensionem, Censuarius. Poncius disp. 55. quest. 5. num. 19. Fagnan. in 5. decretal. ad cap. in Civitate de usur. num. 30. Giballinus 2. p. de usur. lib. 4. cap. 6. art. 6. num. 3.

8. Duplex est census *reservativus, & consignativus*: primus est, cum quis dat alteri sua bona reservando sibi pen-
 nentia

nem annuam; & de isto, per Ponticum, non loquuntur Pontifices in suis Bullis. Secundus est, quando quis super re sua, recepto pretio, consignat alteri jus percipiendi certam pensionem; vel, cum quis pretio emit jus percipiendi certam pensionem ex re alterius: ut, si quis centum aureis emit à Petro jus percipiendi in singulos annos ex ejus agro, vel mensuram frumenti, vel pretium æquivalens, quinque nimirum scuta.

Unde consignativus dividitur in realem, & personalem; ille fundatur super certa re temporali, domo, agro, vinea &c. & comitatur rem ad quemcumque possessorem rem perveniat: qua pereunte, perit; alter fundatur super persona, quæ se obligat ad pensionem solvendam, & transfert in alterum jus eam annuatim exigendi ex acquisitis à se per laborem proprium, & industriam: & quamvis interdum apponatur bonorum hypotheca ad majorem pensionis personalis securitatem, hoc non fit per Cabasut. *jur. Canon. Theoria lib. 6. cap. 12. num. 7.* virtute contractus censuali, sed per alterius contractus adjectionem, nimirum hypothecæ; neque census constituitur super illa hypotheca, sed super persona; neque ex hypotheca, sed ex persona pensio solvenda est, quæ post Const. Pii non tenet ex dicendis n. sequen.

Subdividitur postea in redimibilem, quem venditor redimere potest, reddito pretio accepto, vel emptor, pretio repetito: & irredimibilem, cum nullum redimendi pactum ab emptore, & venditore adicitur.

Deinde, alius est perpetuus, ut, cum pensio est perpetua solvenda, sic, ut

etiam ad hæredes obligatio transeat: & alius temporalis, ut cum est solvenda. d. tempus, vel determinatum, ut ad 10. vel 15. annos: vel indeterminatum, ut ad vitam ementis, vel vendentis censum, aut alterius: ut, do tibi mille, ut tenearis, quamdiu vivis, vel quamdiu ego vivo, vel pater meus vixerit, numerare mihi centum singulis annis: & dicitur vitalicius: qui an validus sit, mox ex dicendis colligendum, & cap. sequen.

9. Quartus, Confessarius interrogatur à recenti Notario, quor conditiones sint de necessitate servande in licite constituendis censibus, & celebrandis instrumentis super contractibus censualibus, quid ei respondebit?

Resp. Dicat esse servanda, quæ post Martinum V. & Calixtum III. in 1. & 2. Extravag. de empt. & vendit. inter com. statuit B. Pius V. const. Cum omnes Apostolica, qua est in Bullar. 10. 2. la 79. in qua B. Pontifex ad validitatem censuum, & vitandam in contractu injustitiam, & usuram labem, sequentes conditiones observandas disposuit.

I. Ut census fundetur super re immobili, ut domo, vinea, piscina, &c. non vero in animalibus; vel vino, oleo, & similibus. Mastrius Theol. Moral. disp. 5. qu. 3. art. 1. num. 99. Antiqua pro immobili habeatur, ut sunt annui redditus perpetui; ex Clement. Exivi de verb. signific. §. cumque annui. Et De la Cruz 7. præcept. quæst. 6. art. 1. de censib. num. 3. unde sequitur non posse fundari supra personam, aut super personam, & rem: adeoque, & censum personalem non esse licitum.

II. Sit res sit fructifera, reddens fructus

Census sufficientes ad pensionem solvendam.

III. Quæ nominatim certis finibus designata sit; ut constet, an sit immobilis, & fructifera, quando res censita pereat, & cum ea census super ea fundatus sit extinctus: idè non potest fundari super bonis non presentibus, vel futuris.

IV. Ut in stipulatione instrumenti pecunia realiter, & cum effectu exbursetur, & numeretur ab emptore vel ditori census in presentia Notarii, & testium; neque sufficit ante numerasse, vel creditorem de ea extitisse; unde notat De la Cruz cit. non posse institui censum de pecuniis antea debitis, cum non sint presentes, nec coram Tabellione, & testibus numerentur.

V. Ut solutiones pensionum ex pacto non solvantur anticipatè, sed exigantur, terminis maturatis, & ratione temporis elapsi: pensio enim est eruenda ex fructibus rei censitæ; si enim emptor census, dum pretium numerat, detraheret ex eo pensionem primi anni, quæ non debetur, nisi anno completo, usuram committeret cum obligatione restituendi.

VI. Ne venditor census obligetur ad casus fortuitos, ut, si domus absque culpa ipsius incendio pereat, Molendinum ex impetu aquarum ruat, & ager asportetur, census emptori pereat (nam res Domino perit, Dominus autem census est emptor) & venditor amplius ad pensionem non teneatur: minuaturque census, minuta hypotheca, juxta proportionem: in totum, re in totum perempta; vel secundum partem, si pro parte infructuosa efficiatur: unde pacisci non potest

de solvenda pensione, etiam si res subjecta pereat.

VII. Ne fiat pactum, restringens libertatem Censuarii alienandi rem censui subjectam, sed possit eam vendere semper, & quando velit: nec teneatur tunc solvere laudemium, vel aliquid dare Censualistæ pro obtinenda licentia illam alienandi.

VIII. Ut dum res censui subjecta vendenda sit, Dominus census moneatur, & praferatur, si eam velit sibi acquirere.

IX. Ne Censuario moroso in solvenda pensione, imponatur aliqua pœna pecuniaria, vel alia; ut, quod teneatur ad interesse lucri cessantis, vel ad cambium, vel alias expensas, liquidandas juramento creditoris; aut partem rei amittat.

X. Ne pensiones maturatæ, & non solutæ, convertantur in capitale, & augmentum census.

XI. Ut Censuario aliquod onus non imponatur, ad quod, secluso contractu, non tenetur.

XII. Quod venditor census possit censum redimere, & extinguere, quando velit, restituendo pretium Censualistæ, non obstante præscriptione centum, aut plurium annorum; ex quo patet non valere censum cum pacto, ut fiat perpetuus, si intra certum tempus non redimatur. Cum tamen Censuarius vult censum extinguere, decet de eo ante duos menses monere dominum census.

XIII. Ut Censuarius, vel venditor census nullo unquam tempore compellatur, vel obligetur ad se affrancandum, seu ad censum redimendum, nisi, quando ipse prius denuncia verit Censualistæ velle

se affrancate, seu censum extinguere; tunc, transactis duobus mensibus, vult Papa, ut Dominus census possit ab invito repetere pretium intra annum. & ubi pretium non exigatur, sit nihilominus Censuario liberum extinguere censum, cum velit.

XIV. Quod censu constituto, non possit pretium augeri, vel minui ob temporum, aut personarum qualitatem: iustum autem pretium reputatur, vel quod Princeps taxavit, vel, quod universalis consuetudo approbat. Tambur. cit. cap. 3. & Fagnan. n. 17.

XV. Quod contractus censuales sub alia forma celebrati sint feneratorii, & usurarii. Hæc summam ex Constitut. B. Pii.

Peccaret itaque mortaliter Notarius, si in stipulatione instrumenti non servaret formam creandi census à B. Pio V. in alleg. constitutione statutam, quam in conscientia obligare dixit. De la Cruz n. 4. & contractus census celebratos contra formam ab ipso præscriptam, nullos esse legitur, apud Giballinum par. 2. de usur. lib. 4. cap. 6. art. 5. n. 3.

10. Quæritur, Confessarius introgratur, ut discrimen afferat inter mutuum, & censum; & quare contractus sensuales, usurarius non debeat reputari; & cur in eo, mutuum, ut minimum virtuale, & pallium usura non contineatur? videtur enim, quod pecunia recipienda detur supra sortem, siquidem pensiones paucis annis superabunt summam, que primùm data est. Si contractus presens à labe, & pallio usura immunis sit, facile poterit lucrum omne supra sortem in mutuo ab usura excusari; *Matthæi Cautela Confess.*

nam mutuo dans, respondebit se nolle lucrum capere, ex mutuo, sed per illa centum, v. g. que dat, emere jus ad centum, & decem post annum recipienda: quod jus est, tam distinctum ab ipsis centum, & decem postea recipendis, sicuti in censu jus percipiendi pensiones annuas, vel menstruas est distinctum à pensionibus, & centum datis, ad tale jus emendum; quid in casu erit poenenti dicturus?

Resp. Quod apertum discrimen est inter mutuum, & censum. I. In mutuo obligatur mutuarius reddere sortem, præfinito tempore, sive, quando mutuo dans, eam repetit, quemadmodum petere potest: in censu autem emptor non potest unquam pretium repetere, neque obligare venditorem reddere, dum nolit. II. In mutuo fors nunquam mutuantis perit, etiamsi res mutuarii pereant; in censu verò, pereunte prædio, aut re alia censui subjecta, sine culpa Censuarii, in totum, vel in partem, census perit; nec obligatur postea Censuarius ad pensionem, vel ad pretium, primo datum, solvendum, nisi ad ratam intertus.

III. In mutuo dominium mutui non est apud mutuantem, & ideo non potest aliquid exigere de eo, quod suum non est; in censu autem dominium census, seu juris ad petendam pensionem, est in Censuali, & ideo potest sine iniustitia, & pallio usura, pensionem illam exigere; quemadmodum potest illud jus alteri vendere: legendi sunt Gibalin Caballut. cit. & Engel. Colleg. jur. Can. lib. 5. tit. 19. §. 2. n. 2. nec pensiones illæ exiguntur.

(Kkk)

tur,

tur, ut incrementum sortis, sed solum, ut fructus juris empti.

11. Sed quaeritur, an, si ob fortunam sterilitatem, ut in solium calorem, nimiam pluviam, eo anno communem, res non fructificet, ad pensionem solvendam censuarius teneatur?

Resp. Videndum, an sterilitas compensetur ex fertilitate precedentium annorum, vel si pes sit exsequentibus; & in casu, pensio est à Censuario solvenda: ubi notandum ex Giballin & cit. art. 11. num. 5. & Rotario *Ticol. moral. p. 2. cap. 7. sect. 5. num. 13.* opus non esse, quòd res censita singulis annis fructificet; nam sufficit, ut sit natura sua fructifera, ut Pontifex loquitur, & ex ea fructus regulariter Censuarius computando unum annum cum alio percipiat, sufficientes ad solvendam pensionem: nec Censuaria emit fructus, quos res censita ferat singulis annis; quæ etiam, si aliquo anno fructus non ferat (ut domus, quæ dicitur fructifera civiliter, licet aliquandiu illocata maneat) censibus poterit subijci; non verò si crebrius, aut ferè semper fructus non ferat.

12. Sed quaeritur, an res censita debeatur ferre fructus qui aequent pensionem ei impositam?

Resp. Affirmative, aliàs ratione illius excessus solvendi supra fructus, frugifera non foret. Giballin, *ibid. n. 7.*

§. II.

Contractus Cambii.

13. Quaeritur, quid sit Cambium, & quotuplex?

Ad I. Respondetur, est permutatio pecunie pro pecunia cum moderato lucro. DD. communiter. Ubi, qui Cambium petit, pecuniam accipit, & dat lucrum, Campsarius appellari solet, qui verò rogatur, ut pecuniam commutet, ipsamque permutat, & lucratur, Campsor, vel Bancarius, nominatur.

Ad II. Cambium dividitur in fictum, quod vocatur sicum, hoc est, carens humore ad lucrum; & in reale. Sicum illud est, in quo est tantum apparentia Cambii, & iusti tituli ad lucrum, cum revera cambium non sit, sed verè contractus mutui, figura fictici cambii efformati, de quo DD. & nos infra. Reale verò illud est, in quo revera repetitur titulus iustus, ratione cuius possit aliquid iuste accipi pro Cambio, quia realiter pecunia cum pecunia commutatur.

Et hoc subdividitur in minutum, seu manuale, & locale. Minutum, est permutatio presentis pecunie cum alia pecunia presenti, sed inequalis materia, sigilli, & figura: argentea cum aurea, aenea cum argentea, vel unius Principis cum ea alterius Provinciae; propter commodum migrantium de una in aliam Provinciam; dicitur minutum, quia regulariter minor moneta commutatur cum majori: & manuale, quia statim in eodem loco, & tempore de manu ad manum pecunia numeratur. Locale est, in quo pro pecunia data in uno loco, datur alia in alio loco; quod, cum ordinariè per literas fieri solet (quibus Campsor mandat suo correspondenti, ut Campsario certam pecuniam quantitatem, quam ipse Campsor, v.g. hic Romæ accepit,